

13 May 2011 Friday 11:15-12:45

Chairmen: Şar S., Yaşar A.

“SÜTNİNE KİMDİR? NASIL OLMALIDIR?” SORULARINA DR. ŞÜKRÜ KAMİL'DEN YANITLAR

Nilüfer Demirsoy¹

¹Research Assistant, Osmangazi University Medical Faculty, Dept. of Medical History and Ethics, nilufer_p2@hotmail.com

Yeni doğan çocuğun beslenmesinde insan sütünün, hatta özellikle kendi annesinin sütünün en doğal ve en sağlıklı kaynak olduğu açıktır. Anne sütünün biyolojik niteliği ve koruyucu rolü üzerine yapılan araştırmalar, onun çocuk için en uygun besin olduğunu ortaya koymuştur. Çeşitli sağlık sorunları veya yenidoğanın kendi annesini emmemesi ya da annenin kaybedilmesi gibi durumlarda aile, bir sütnine/sütanne bularak çocuğun emzirilmesini, eğer bu mümkün olmazsa endüstriyel sütler veya mamalarla bebeğin beslenmesi planlanmıştır.

Sütninelik-sütannelik, sadece “annesini kaybeden” veya “anne sütü az olan” çocukların durumuyla ilgili olmayan ve eski toplumlara kadar uzanan bir kurumdur. Sütanneliğinin İslam toplumlarında da özenli ve kurallı olarak yürütüldüğü bilinmektedir. Örneğin; şehirli Arap geleneğine göre, çocukları, şehirlerde yakalanabilecekleri hastalıklardan uzak tutmak, vücutlarını geliştirmek, sinirlerini yatkın-sağlam kılmak, daha beşikte iken Arapçayı iyi öğrenmelerini sağlamak için onlara (şehir dışından) sütanne araştırılmıştır. Osmanlı geleneğine baktığımızda da prenslerin ve şehzadelerin sütanne tarafından emzirilmesinin adetten olduğu bilinmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarında da bu geleneğin devam etmekte olduğu, bununla 1930 tarihli Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun ilgili maddelerinin de bu konuyla ilgili düzenlemeleri içerdiği görülmektedir.

Çalışmamız bu kapsamda 1933 tarihinde Dr. Şükrü Kamil tarafından yazılmış Sıhhi Eserler serisinden 11 numaralı “Sütnine Nasıl Olmalı” başlıklı 28 sayfadan oluşan eser incelenmesini içermektedir. Eser alt başlıklarında yer alan “Sütnine tutmak doğru mudur?”; “Sütnine nasıl olmalıdır?”; “Hangi analar sütana tutabilir?”; “Para ile tutulan, eve alınan sütnineye nasıl bakılır?”; “Köylere verilen çocuklar süt ananın elinde ne olur?”; “Sütnine nasıl muayene ettirilir?”; “Hangi hastalıklar sütnine olmaya manidir?”; “Sütninenin hastalıkları nedir ve nasıl iyi edilir?”; “Sütnine hakkındaki kanunlar nedir?” sorularına yanıt aramaktadır.

Günümüz koşullarında ek gıdaların ve anne sütünün yerini tutan besin öğelerinin yer almasından dolayı çok tercih edilmese de bugün sütanne tutmaya devam eden bazı yörelerin olduğu bilinmektedir. Fakat eser genel anlamda çocuğa ve emziren kadının özelliklerine dikkat çekmiş, emziren kadınların dikkat etmesi gereken durumlar vurgulamıştır. Bu durumlar modern tıbbın da günümüz annelerine yaptığı önerilerle benzerlikler göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Şükrü Kamil; Sütnine; Beslenme

DR. ŞÜKRÜ KAMİL'S REPLIES TO WHO A "WET NURSE" IS AND HOW SHOULD A "WET NURSE" BE

It is obvious that human milk and particularly the milk of their own mother is the most natural and healthy source of nutrition for newborns. The research on the biological quality and preventive role of breast milk shows that it is the most appropriate food for infants. In case of various health problems, infants' rejection to suck the mother or loss of mother, families may decide to find a wet nurse for breastfeeding or feed the baby by industrial milk or food.

Wet nursing is not only related with loss of mother or inadequate milk of mother. This convention dates back to ancient societies. In the Islamic community, wet nursing was practiced meticulously in line with specific rules. For instance in the urban Arabic tradition, families sought wet nurses from rural areas to prevent infants from diseases they could catch in the city, to develop their body and make them have stronger nerves, and to ensure that they speak Arabic fluently in early ages. In the Ottoman age as well, wet nurses traditionally fed princes. In the early years of the Republic, this tradition continued, and the Law on General Health of 1930 involved regulations about wet nursing.

This study is an evaluation of the 28-page work "How Should Be a Wet Nurse", the issue 11 of the health series written by Dr. Şükrü Kamil in 1933. The work seeks answers to the following questions: "Is it correct to hire a wet nurse? How should a wet nurse be? Which mothers can hire a wet nurse? How should we take care of a wet nurse hired? What happens to children who are given to wet nurses in villages? How should be the medical examination of a wet nurse? Which diseases constitute an obstacle to wet nursing? How can we treat the diseases of wet nurses? What are the regulations regarding wet nursing?"

Today wet nursing is not preferred because of baby foods that compensate breast milk; however, there are still local regions where wet nursing is practised. Şükrü Kamil's work draws attention to infant care and characteristics of breastfeeding women, and points to consider when breastfeeding. His suggestions are parallel to modern medicine practices concerning breastfeeding mothers.

Keywords: Şükrü Kamil; Wet nurse; Nutrition